

Uppföljning av samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete 2023

mellan delregional nämnd norra och
Vänersborgs kommun

Om uppföljningen

Enligt gällande samverkansavtal för folkhälsoinsatser som upprättats mellan Västra Götalandsregionen och kommunen ska folkhälsoarbetet följas upp varje år.

I den här uppföljningen är det enbart de insatser som genomförts med gemensamma medel med beslut av folkhälsorådet som ska redovisas.

Besvara frågorna kortfattat och hänvisa inte till eventuellt medsänt material. Om det finns dokumentationer som genomförts inom ramen för samverkansavtalet t. ex. utvärderingar, så kan dessa skickas in tillsammans med uppföljningen.

Uppföljningen ska godkännas av folkhälsorådet och undertecknas av dess ordförande. Därefter skickas uppföljningen till Koncernkontoret, Västra Götalandsregionen via mail till agneta.eriksson@vgregion.se senast den 25 januari 2024.

Den ekonomiska redovisningen redovisas i en separat excel-bilaga. Om den inte är helt klar 25 januari kan den mailas separat till samma adress, dock senast den 15 februari.

1. Samverkansavtal folkhälsa

	Helt uppfyllt	Delvis uppfyllt	Inlett processen	Möjlighet att motivera svaret
Folkhälsoarbetet ska utgå från befolkningens behov, vara systematiskt och långsiktigt	☒	☐	☐	Klicka här för att ange text.
Folkhälsoarbetet ska ha tydliga mål och en tydlig uppföljning	☒	☐	☐	Klicka här för att ange text.
Barn och ungas behov och rättigheter ska särskilt uppmärksammas	☒	☐	☐	Klicka här för att ange text.
Folkhälsoperspektivet ska integreras i de olika aktörernas ordinarie verksamhet	☐	☒	☐	Sedan dialogerna startades med nämndspresidier, kommunala bolag och vårdaktörer har folkhälsoperspektivet integrerats mer i ordinarie verksamhet. Varje år märker vi skillnad, att det går åt rätt håll både via de folkhälsoinsatser som görs samt under dialogerna.
Folkhälsorådets planeringsprocess ska synkroniseras med den kommunala planerings- och budgetprocessen	☐	☒	☐	Klicka här för att ange text.
Prioriterade målgrupper ska ges möjlighet till inflytande och delaktighet i de insatser som görs	☐	☒	☐	Klicka här för att ange text.

Vårdaktörernas samverkan

Vårdaktörernas samverkan i det lokala folkhälsoarbetet.

(Markera genom att stryka under vald siffra)

	Stor delaktighet		Mindre delaktighet	
Primärvård	<u>4</u>	3	2	1
Tandvård	4	3	<u>2</u>	1
Mödravårdscentral	4	<u>3</u>	2	1
Barnavårdscentral	4	<u>3</u>	2	1
Ungdomsmottagning	<u>4</u>	3	2	1
Annan vårdaktör	4	3	<u>2</u>	1

Möjlighet att motivera svaren

Folkhälsosamordnaren har kontaktat tandvården vid ett flertal tillfällen med endast liten respons.

2. Nämndens mål- och inriktning

Dåvarande norra hälso- och sjukvårdsnämndens Mål- och Inriktningsdokument var vägledande för vilka hälsofrämjande insatser som folkhälsoråden skulle prioritera i budget för 2023.

De uppdrag/aktiviteter som gällde var att skapa förutsättningar för:

- tidiga insatser
- insatser till barn och unga i syfte att främja fullföljda studier
- främja utveckling av språkförståelse för barn i tidig ålder
- främja goda kost och fysisk aktivitet samt tandhälsa (i alla åldrar)
- arbeta i enlighet med den nationella ANDTS-strategin

3. Folkhälsorådets prioriterade arbete

- a) Beskriv kortfattat utgångspunkterna för folkhälsorådets arbete t.ex. planer, prioriteringar m.m. Rådet för hälsa och social hållbarhets prioriterade inriktningsområde är "Jämlikhet i hälsa".

Utifrån Samverkansavtal avseende gemensamma folkhälsoinsatser i Vänersborg för perioden 2020-2023 har Rådet för hälsa och social hållbarhet fyra utvecklingsområden;

- att synkronisera planeringsprocessen med den kommunala planerings- och budget processen
- att integrera folkhälsoperspektivet i de olika aktörernas ordinarie verksamhet
- att styra mot insatser för att främja jämlik hälsa för befolkningen
- att främja och utveckla prioriterade gruppers inflytande och delaktighet i de insatser som görs.

Rådet för hälsa och social hållbarhets fokusområden är:

- Social inkludering
- Fullföljda studier
- Samverkan

Vänersborgs kommuns vision "Attraktiv och hållbar i alla delar hela livet" gör att de mänskliga rättigheterna ligger till grund för rådets arbete med fokus på att inga grupper ska missgynnas strukturellt. Det innebär att alla oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk eller religiös tillhörighet, funktionsvariation, sexuell läggning eller ålder ska få tillgång till lika förutsättningar och samma service. Barn och ungas behov och rättigheter beaktas särskilt där Barnkonventionen är vägledande

- b) Beskriv kortfattat rådets insatser **inom ramen för samverkansavtal folkhälsa** för respektive mål under året. (Kopiera och använd nedanstående per mål)

Mål:

Jämlikhet i hälsa

Bestämningsfaktorer för hälsa, Socioekonomiskt perspektiv, Social hållbarhet

Insatser:

Samverkansprojekt rastaktivitet

Vi anställde en rastaktivist, som hade ansvaret för projektet. Han har arbetat med att vara bussvärd (både morgon och eftermiddag) och morgonansvarig för eleverna in i skolan. Sedan har han erbjudit arrangerade rastaktiviteter både på förmiddags- och lunchrast. Han har också ansvarat för att låna ut material som eleverna kunde aktivera sig med på rasterna.

På eftermiddagarna fokuserade han på att ta kontakt med externa aktörer som skulle vara den andra delen av samverkan. När det inte har funnits behov har han i stället lagt sin tid på fritidshemmet och de äldre eleverna där, fritidsklubben.

	Ja	Nej
Syftar målet till att utjämna skillnaderna i hälsa?	☒	☐
Syftar målet till att öka andelen elever med fullföljda studier?	☒	☐
Är målet satt med utgångspunkt på prioriterade grupper?	☒	☐
Har målgruppen haft inflytande och varit delaktiga i insatserna?	☒	☐

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Det är många positiva effekter av projektet!

Vi fick en trygghet för såväl elever som vårdnadshavare i att det var samma person som tog emot och lämnade vid bussen. Han kunde vara en länk mellan chaufför och skola om det fanns behov av det också, vilket det har funnits.

Vi ser att antalet kränkningar har minskat avsevärt på skolan som helhet.

Vi ser att fler och fler elever är i en aktivitet och elever som förut haft svårt att hitta något att göra på rasterna har det nu. Vi ser att man leker över åldersgränserna på ett annat sätt än tidigare för nu är aktiviteten viktigare än årskurs och vi ser också ett fint samspel mellan killar och tjejer, troligen av samma anledning som ovan.

Vi har kunnat följa upp saker mellan skoltid och rast då rastaktivisten uppmärksammat saker på rasten och samverkat med pedagogerna kring det, eller har vi använt honom som trygghetsperson i skolans ordinarie verksamhet så som lunch och mellanmål när det funnits behov av det. Han har också kunnat finnas med som en extra vuxen under kortare perioder när elev eller grupp haft behov av detta. Det har varit en stor lyhördhet och flexibilitet kring detta.

Det som inte har fungerat är kopplingen till föreningslivet. Deras verksamhet baseras till största delen av ideella krafter som inte är tillgängliga under den tid som vi har verksamhet, så antalet föreningar vi samverkat med är betydligt färre än vår ambition inför projektstart.

Medverkande aktörer:

Föreningslivet i Vänersborg och närområdet.

Mål:

Jämlikhet i hälsa

Bestämningsfaktorer för hälsa, Socioekonomiskt perspektiv, Social hållbarhet

Insatser:

Bryt tystnaden

Arbetsgruppen och olika samarbetspartners för insatsen bestämde vilken form av aktivitet som skulle bli aktuell inom projektet. Förslag på aktiviteter var tex en föreläsning för elever och vårdnadshavare samt utskick med information till allmänheten.

Då den som var ansvarig för projektet har slutat och tjänsten har tillträtts av en ny drogförebyggande samordnare har endast en aktivitet genomförts, vilket genomfördes under tidigare drogförebyggares anställning.

	Ja	Nej
Syftar målet till att utjämna skillnaderna i hälsa?	☒	☐
Syftar målet till att öka andelen elever med fullföljda studier?	☒	☐
Är målet satt med utgångspunkt på prioriterade grupper?	☒	☐
Har målgruppen haft inflytande och varit delaktiga i insatserna?	☒	☐

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Att vuxna genom information i form av föreläsning har fått kunskap och ökad förståelse inom området, vilket på sikt gynnar arbetet med barn och unga.

Medverkande aktörer:

Arbetsgruppen för det ANDTS-förebyggande arbetet, samt folkhälsosamordnare

Mål:

Jämlikhet i hälsa

Bestämningsfaktorer för hälsa, Socioekonomiskt perspektiv, Social hållbarhet

Insatser:

Digital inkludering

IT-pedagogen har åkt till olika mötesplatser inom Kultur- och fritidsförvaltningen och Socialförvaltningen för att visa digitala resurser och vilka möjligheter som finns samt tagit emot frågor som invånarna har. Han har hittills åkt till t.ex. senior-träffpunkter och bibliotek runt om i kommunen.

På Vänersborgs bibliotek hjälper IT-pedagogen till då biblioteket har drop-in IT-hjälp på måndagar och han bokar även in personer som får skraddarsydd IT-hjälp under de måndagar och tisdagar som han är på plats på Vänersborgs bibliotek.

Han har även haft temadagar inom IT-området för biblioteksbesökare under hösten. IT-pedagogen kommer även att fortsätta sitt arbete och åka ut till träffpunkter på t.ex. Torpaområdet för att nå ytterligare målgrupper som inte kommer till de andra träffpunkterna/biblioteken.

	Ja	Nej
Syftar målet till att utjämna skillnaderna i hälsa?	☒	☐
Syftar målet till att öka andelen elever med fullföljda studier?	☐	☒
Är målet satt med utgångspunkt på prioriterade grupper?	☒	☐
Har målgruppen haft inflytande och varit delaktiga i insatserna?	☒	☐
<p>Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna? De viktigaste lärdomarna är att det är många som behöver hjälp med frågor rörande IT i både stort och smått. Att stödet behövs kontinuerligt då tekniken hela tiden utvecklar sig är något som vi märkt av. Även de äldre som har anhöriga som må vara IT-kunniga, vill ofta inte besvara dem med frågor utan går hellre och får hjälp på en neutral plats som t.ex. biblioteken eller seniorträffpunkterna. Biblioteken är en bra utgångspunkt för den här typen av insatser eftersom de just är neutrala och allmänt kända av invånarna. Det är av vikt att arbeta uppsökande också för att nå ut så brett som möjligt.</p>		
<p>Medverkande aktörer: Biblioteken i Vänersborg (Kultur- och fritidsförvaltningen). Träffpunkter för seniorer (Senior i Vbg/Vård, Stöd och Utredning, Socialförvaltningen).</p> <p>I evenemanget ”Digitalidag” har samarbete även skett med Konsumentvägledningen (Kommunkansliet), kommunpolis, informationssäkerhetsspecialist (Kommunstyrelseförvaltningen) och Handelsbanken (även fler banker inbjöds men kom ej).</p>		
<p>Mål: Jämlikhet i hälsa</p>		
<p>Insatser: Barn- och ungdomsinflytande På uppdrag från Samverkan Vänersborgs ledningsgrupp och Rådet för hälsa och social hållbarhet startades projektarbetet med barn- och ungdomsinflytande i Vänersborgs kommun under hösten 2021. Projektledare tillhörande Kommunstyrelseförvaltningen, Avdelningen för hållbar utveckling, utsågs att driva detta arbete och bilda en kommunövergripande arbetsgrupp. Uppdraget gick ut på att arbeta tillsammans med olika nämnder, enheter och aktörer inom kommunen, för att undersöka framtida insatser för ökat barn- och ungdomsinflytande. Målgrupp har varit 13-25 år, men störst fokus har kommit att landa på de i åldrarna 16-20 år.</p> <p>Under projekttiden har vi varit i kontakt med eller besökt andra verksamheter runt om i landet, vi har träffat flera ungdomar i kommunen på skolor, fritidsgårdar, bibliotek eller kreativa mötesplatser. Att platsen känns trygg och kreativ, samt att det är en plats för möten och samtal är viktigt.</p>		
	Ja	Nej
Syftar målet till att utjämna skillnaderna i hälsa?	☒	☐
Syftar målet till att öka andelen elever med fullföljda studier?	☒	☐
Är målet satt med utgångspunkt på prioriterade grupper?	☒	☐
Har målgruppen haft inflytande och varit delaktiga i insatserna?	☒	☐

8
Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?
Enligt de unga som projektledaren kommit i kontakt med så är det allra viktigaste med att skapa inflytande:

- Att det finns tid och kontinuitet
- Att vuxna som lyssnar
- Att leta efter redan fungerande trygga arenor för att tillsammans skapa något nytt

Det verkar samtidigt finnas ett stort behov av att hitta olika forum online för fler unga. Trygga rum med möjlighet att ställa frågor kring sex- och samlevnad, utanförskap och mobbning eller forum som diskuterar klimatpolitiska eller värdegrundsfrågor. Tendenser online på olika sociala plattformar och hur de formar vår uppfattning kring trender, politik och vår syn på kroppen är återkommande frågor som berör.

Vänersborgs kommun gör mycket redan inom barn- och ungdomsinflytande men behöver stärka det kommunövergripande arbetet och våga bryta de stuprör som ibland upplevs mellan förvaltningar och verksamheter.

Medverkande aktörer:

Kommunala nämnder, enheter och aktörer inom kommunen, Kunskapsförbundet väst, andra kommuner i Sverige.

Mål:

Jämlikhet i hälsa

Insatser:

Rörelse och bättre mående

Projektet har inneburit följande aktiviteter:

- Regelbunden fysisk aktivitet. De fysiska övningarna har anpassats efter individernas förmåga och haft ett fokus som inneburit att språkträning varit en integrerad del av aktiviteten.
- Coachande samtal. Läraren har genomfört samtal, i grupp och individuellt, i syfte att medvetandegöra deltagarna om hälsofrämjande faktorer. Exempelvis har sömn, stress, ergonomi och kostens betydelse behandlats.
- Undervisning inom ramen för kursen Hälsopedagogik. Vi har genom projektet haft möjlighet att bredda kursutbudet på vår Sammanhållna utbildning. Elever har kunnat läsa Hälsopedagogik som är en kurs som finns på bl. a. Barn- och fritidsprogrammet vilket ger möjlighet att korta studietiden för elever som senare läser mot en sådan examen. Kursens centrala innehåll behandlar många delar av hälsofrämjande aspekter som kan leda till insikt hos elever om vad som möjliggör deltagande i arbets- och samhällsliv.

	Ja	Nej
Syftar målet till att utjämna skillnaderna i hälsa?	☒	☐
Syftar målet till att öka andelen elever med fullföljda studier?	☒	☐
Är målet satt med utgångspunkt på prioriterade grupper?	☒	☐
Har målgruppen haft inflytande och varit delaktiga i insatserna?	☒	☐

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Insatserna har lett till, hos deltagarna, en större förståelse för hur olika hälsofrämjande faktorer samspelar samt, i många fall, en ökad självinsikt och kroppskontroll. Lärarna vittnar om att deltagarna har fått mer energi och aktivitetsnivån i andra sammanhang har ökat.

Medverkande aktörer:

Samverkansaktörer har fram för allt varit Kunskapsförbundets medlemskommuner, Trollhättans stad och Vänersborgs kommun. Kortare samarbeten har också genomförts genom studiebesök och föreläsningar.

Mål:

Jämlikhet i hälsa

Insatser:

Suicidprevention – information och utbildning

Målgrupp	Utbildning	Organisation
Allmänheten	Psykisk livräddning allmänhet	SPIV
Skolpersonal	Stör döden – det räddar liv	Suicide zero
Elever	Psykisk livräddning ungdom (åk 9 och gymnasiet) inkl Fridaskolan, Fridagymnasiet och Birger Sjöbergsgymnasiet	SPIV
Vårdnadshavare	Livsviktiga snack	Suicide Zero
Miljö- och byggnadsförvaltningen personal	Psykisk livräddning BAS	SPIV
Kultur & Fritidsförvaltningen personal	Psykisk livräddning BAS	SPIV
Kommunstyrelseförvaltningen personal	Psykisk livräddning Allmänhet	SPIV
Idrottsföreningar	Psykisk livräddning idrottsförening	SPIV
Ta fram informationsmaterial		Samverkan internt

Vänersborgs kommun har via ett flertal olika kanaler också spridit information om sitt suicidpreventiva arbete både lokalt, regionalt och nationellt.

	Ja	Nej
Syftar målet till att utjämna skillnaderna i hälsa?	☒	☐
Syftar målet till att öka andelen elever med fullföljda studier?	☒	☐
Är målet satt med utgångspunkt på prioriterade grupper?	☒	☐
Har målgruppen haft inflytande och varit delaktiga i insatserna?	☒	☐
Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna? Det finns ett behov och en efterfrågan om mer kunskap i ämnet samt hur man kan förebygga suicid både i den fysiska miljön men också på samhällsnivå, gruppnivå och på individnivå.		
Med suicidpreventiva åtgärder så som utbildningar för personal, föreläsningar för elever, allmänhet och idrottsföreningar har medvetenheten och kunskapen bland kommunens anställda och invånarna ökat.		
Medverkande aktörer: Kommunala förvaltningar, Kunskapsförbundet Väst, civilsamhället och andra kommuner i Fyrbodal.		

4. Ekonomisk redovisning

Den ekonomiska uppföljningen redovisas i separat excel-bilaga.

5. Avslutande kommentarer

- a) Om ni har något ytterligare som ni vill förmedla, kopplat till folkhälsorådet och som inte har redovisats under rubrik 1 – 5 kan det skrivas här.
Rådet för hälsa och social hållbarhet har ett tydligt ursprung i Kommunstyrelsen vilket har visat sig bidra till ett större engagemang för folkhälsofrågorna i Kommunstyrelsen. Ledamöter i Rådet har utökats under 2023 och nu representeras även socialnämnden, kultur och fritidsnämnden samt barn- och utbildningsnämnden i Rådet.

Arbetsättet med dialogmöten mellan råd, presidier, ledningsgrupper, kommunala bolag, vårdaktörer och civilsamhället innebär att det skapas relationer som är viktiga för utvecklingen.

Under hösten 2023 genomfördes dialogerna på både tjänstepersonnivå med aktörernas ledningsgrupper och på politikernivå med presidier.

Genom dialogmötena kommer folkhälsofrågorna upp på både den politiska agendan och på tjänstemannanivå. Dialogmötena skapar engagemang för folkhälsofrågorna vilket visade sig under det folkhälsoforum som anordnades efter att alla dialoger genomförts. Då möttes alla aktörer och nya samverkansmöjligheter skapades inför 2024. Engagemanget för folkhälsofrågorna har också resulterat i betydligt fler ansökningar inför 2024. En annan bidragande faktor till fler ansökningar kan vara en effekt av det ekonomiska läget i samhället.

Rådet för hälsa och social hållbarhet kommer under våren att fundera på upplägget för dialogerna 2024 då det behöver utvecklas och göras mer effektivt och mindre tidskrävande.

6. Underskrift

_____ den / 202

_____

Ordförande i folkhälsorådet

Vänersborgs kommun

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: MATS ANDERSSON

Date: 2024-01-29 07:41:38

BankID refno: 77b47dd7-7c61-420c-b3fd-b9326825cc30

Ordförande Rådet för hälsa och social hållbarhet: Mats Andersson